

Ристо Малчески
Скопје

МАРИЈА ГАЕТАНА АЊЕЗИ

Марија Гаетана Ањези е родена на 16 мај 1718 година во Милано, а починала на 9 јануари 1799 година во Милано. Таа е италијанска математичарка, лингвистка и филозофткиња. Ањези била позната по својата добротворна работа, а се смета дека била првата значајна жена математичар од времето на Хипатија (V век од нашата ера).

Таткото на Марија, Пјетро, бил богат деловен човек кој сакал својата фамилија да ја воведо во кругот на миланското благородништво. Тој забележал дека неговата ќерка Марија е надарена за математика, па затоа сесрдно ја поддржувал, за што веројатно некои историчари по грешка го прогласиле за професор по математика.

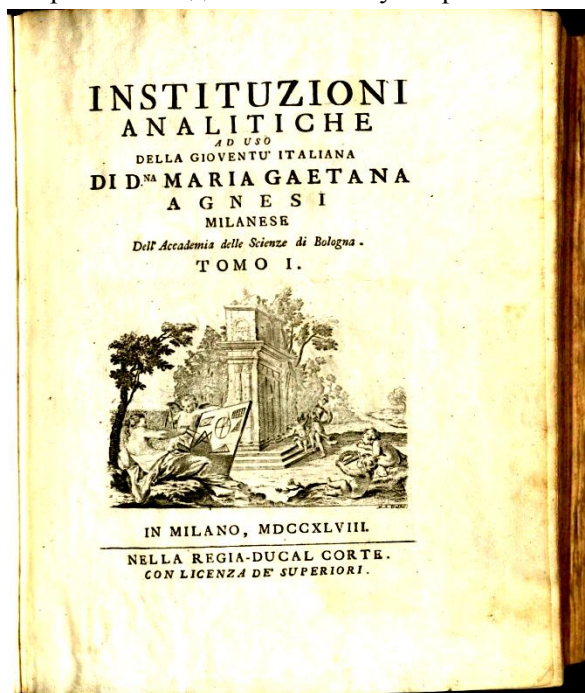
Марија многу рано била забележена како чудо од дете. На свои пет години таа течно зборувала француски и италијански јазик. До својата тринаесетта година Марија научила грчки, еврејски, шпански, германски, латински и, веројатно, уште неколку јазици бидејќи ја сметале за еден од најдобрите полиглоти во тоа време. Марија им држела часови за јазици на своите помлади браќа.

На свои девет години Марија напишала и на академски собир одржала говор на латински јазик, кој траел еден час. Темата на нејзиното излагање било правото на жената на образование. Во периодот кога наполнила петнаесет години, нејзиниот татко во својот дом ги собирал најобразованите луѓе од Болоња, пред кои Марија читала и разјаснувала серија тези за најнејасните филозофски прашања. Записите за овие собири може да се најдат во книгата *Lettres sur l'Italie* која ја напишал Charles de Brosses, и во делото *Propositiones Philosophicae*, кое во 1738 година го објавил Пјетро Ањези.

И покрај големиот успех, кога наполнила дваесет години, Марија побарала од својот татко дозвола да се замонаши. Иако Пјетро одбил да и ја исполни

желбата, тој се сложил од тој момент Марија да може да живее повлечено во некој вид манастирски живот, така што останала да живее во родителскиот дом, но без никаков допир со надворешниот свет, со можност да оди во црква кога ќе сака. На тој начин Марија постигнала душевен мир и се посветила на изучување на алгебрата и геометријата.

Природно надарена и поттикнувана од нејзиниот татко, Марија постигнала добри резултати во алгебрата и станала прва жена професор на универзитетот во Болоња. Го напишала учебникот *Курс по математичка анализа за италијанската младина* и делото *Аналитички истражувања*, во кое дала низа оригинални докази на многу теореми.

Во својот учебник за математичка анализа Марија ја разгледувала кривата $y = \frac{a\sqrt{a-x}}{\sqrt{x}}$. Оваа крива од порано им била позната на математичарите Ферма и Гранд, кој истата ја конструирал. Заради обликот на кривата, Гранд ја нарекол *versiera* што на латински значи *јаже кое го враќа едрото*. Но, преведувачот на книгата на Ањези по грешка зборот *versiera* го заменил со зборот *l'aversiera*, што значи *ѓаволова жена*, односно *вештерка*. Оттогаш оваа крива е позната како *крива на вештерката Ањези*.